

Torsby kommun

torsby.kommun@torsby.se

Rektorn vid Kvistbergsskolan

ann-katrin.jarasen@torsby.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Kvistbergsskolan
i Torsby kommun

Tillsyn i Kvistbergsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Torsby kommun under hösten 2012 och våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Kvistbergsskolan besöktes av Skolinspektionen den 25–26 september 2012 och den 11 december 2012.

Fakta om skolan

Kvistbergsskolan är en skolenhet med 128 elever i förskoleklass och årskurserna 1–9. Två elever är inskrivna i särskolan och är integrerade i grundskolan. Skolan leds av en rektor som har en tjänst på 50 procent. Skolan är belägen i Sysslebäck i norra delen av Torsby kommun. Skolans upptagningsområde är stort och de flesta elever åker buss till skolan. Till skolan kommer i årskurs 7 även elever från en närliggande fristående skola. Även elever från Stöllets skolan har möjlighet att välja Kvistbergsskolan i årskurs 7.

Undervisningen i årskurserna 1–6 organiseras i åldersblandade klasser medan undervisningen i årskurserna 7–9 sker i åldershomogena klasser.

Enligt nationell statistik nådde 90 procent av eleverna i årskurs 9 målen i samtliga ämnen år 2011 jämfört med andelen i riket som var 77 procent. Det genomsnittliga meritvärdet var samma år 221 att jämföra med genomsnittet i riket som var 211. Det genomsnittliga meritvärdet har de senaste fem åren legat mellan 199 och 224 och andelen elever som nått målen i samtliga ämnen har varierat mellan 80 och 96 procent. År 2011 var genomsnittligt meritvärde 215 och 95 procent av eleverna var behöriga till något nationellt program i gymnasieskolan. Enligt skolans egna uppgifter avseende år 2012 ligger resultaten på samma nivå eller något högre.

För elever i årskurs 3 uppger skolan att 80 procent av eleverna år 2012 nådde målen i ämnet svenska, 60 procent i ämnet matematik 80 procent i naturorienterande ämnen och 100 procent i samhällsorienterande ämnen. I årskurs 6 år 2012 var måluppfyllelsen nära 100 procent i samtliga ämnen. Lägst var måluppfyllelsen i ämnet matematik där 80 procent av eleverna uppnådde de nationella målen.

Helhetsbedömning

Andelen elever vid Kvistbergsskolan som är behöriga till något nationellt program i gymnasieskolan har de senaste åren legat något över riksgenomsnittet. Både genomsnittligt meritvärde och andel elever som nått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 ligger högre än motsvarande värden för riket. I intervjuer

med lärare och rektor framkommer emellertid att resultaten skulle kunna vara bättre och att elevernas potential inte alltid tas tillvara. De menar att undervisningen inte i tillräckligt hög grad anpassas till varje elev, särskilt gäller detta elever som är långt framme i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionen vill betona vikten av att skolan arbetar med att möta varje elev på rätt nivå och ge stöd och utmaningar till alla elever. Kvistbergsskolan behöver också utveckla möjligheterna för eleverna att ha ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehållet i utbildningen. Skolan måste aktivt och systematiskt stimulera eleverna till inflytande och utgå från att eleverna vill och kan ta ett aktivt ansvar för utbildningen. Ett ökat inflytande kan också vara ett sätt att motivera och stimulera elever att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Eleverna i Kvistbergsskolan har en likartad bakgrund och får i skolan sällan möjlighet att möta den kulturella mångfald som finns i det omgivande samhället. Kvistbergsskolan har här ett uppdrag att förbereda eleverna för att möta det omgivande samhället och dess variationer. Sysseleback och Kvistbergsskolan är miljöer där mångfalden är begränsad och skolan måste aktivt och systematiskt arbeta med att kompensera detta.

En viktig insats för att komma tillrätta med de brister som skolan har är att utveckla kvalitetsarbetet. Det är av stor vikt att de resultat som skolan når analyseras och att man utifrån detta förändrar undervisningen och utvecklar verksamheten. Rektorn har ett särskilt ansvar för kvalitetsarbetet. Utan systematik i planering, uppföljning och analys av resultaten kan verksamheten inte utvecklas. Det systematiska kvalitetsarbetet ger rektorn förutsättningar att leda och utveckla verksamheten.

I Torsby kommun har man arbetat med att utveckla matriser för kunskapsuppföljning och individuella utvecklingsplaner. Arbetet har inneburit många goda diskussioner i ämnesgrupperna men i stället för att leda till samsyn har det blivit stora skillnader mellan de olika ämnena. Målgruppen för kunskapsuppföljningen är elever och vårdnadshavare och med de skillnader som finns mellan hur lärare i olika ämnen hanterat uppdraget att skapa matriser blir informationen svår att tolka. Ett fortsatt arbete med detta är nödvändigt.

Språkval franska erbjuds på Kvistbergsskolan med hjälp av en alternativ undervisningsmetod, fjärrundervisning. Eleverna undervisas av en behörig lärare två timmar per vecka, och i övrigt sker undervisningen via Adobe Connect med en handledare i klassrummet som ser till att tekniken fungerar och har tillsyn över eleverna. Idag saknas generella bestämmelser om distansundervisning. Med nuvarande omfattning och upplägg som skolan redovisat bedömer Skolinspektionen dock att upplägget ryms inom begreppet undervisning. Undervisningen måste alltid följas upp och utvärderas. Skolinspektionen

vill således poängtera att detta inte innebär ett godkännande att genomföra fjärrundervisning i andra ämnen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Torsby kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Lärarna ska anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande
- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skollagen anger att elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att elever som behöver utmaningar i sitt lärande inte alltid får det. Lärarna känner ett stort tillkortakommande när det gäller elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås. Rektorn tror inte att elevernas potential används fullt ut. Under en del lektioner har man två lärare i klassrummet och det skulle kunna innebära att undervisningen individanpassas i högre utsträckning. Det är ett stort fokus på elever som har svårt att nå målen och de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling får inte det stöd och den stimulans de skulle behöva för att nå ännu längre. Vid Kvistbergsskolan upprättas ett stort antal åtgärdsprogram, men åtgärderna i dessa faller ibland inom undervisningens ram, som att exem-

pelvis motivera eleverna för studier. Detta är ytterligare ett tecken på att individanpassning inte sker fullt ut.

Av utredningen framkommer att undervisningen inte anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och elever som lätt når kunskapskraven får inte stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Skolan ska systematiskt arbeta med att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar, attityder och färdigheter som krävs för att kunna vara aktiva i samhällslivet.
- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisningen förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Utbildningen inom skolväsendet syftar enligt skollagen till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I läroplanen anges att människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och värdera. Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortloppande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Utformningen av inflytandet ska enligt skollagen

anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

I intervjuer med elever framkommer att det inte är lätt att komma från ett annat land och börja som elev på Kvistbergsskolan oavsett ålder, men de tillägger att det lite beror på vilket land eleven kommer ifrån. Detta bekräftas av lärare. Någon elev tror att det skulle vara svårt att vara homosexuell och vara elev på Kvistbergsskolan och även att vara kamrat till en homosexuell elev. Vid elevintervjuerna framkommer även att eleverna vid skolan umgås och är kompisar utifrån vilken ort de bor i, och att det varken är lätt att ta sig in i eller ut ur en sådan grupp. Om en elev kommer från ett annat land än Sverige till Kvistbergsskolan ingår den inte i någon grupp. Lärare uttrycker detta som att "bymentaliteten lever kvar", dvs. det har betydelse vilken by man kommer ifrån, och det är inte enkelt att komma in i bygden som nyinflyttad. I intervjuerna framkommer å ena sidan att det finns en uppfattning bland elever vid skolan att man inte ska vara studiemotiverad eller duktig i skolan, men å andra sidan inte heller för dålig. I intervjuer med lärare, elever och rektor framkommer att det finns lärare som i undervisningen arbetar med grundläggande värden och attityder och att det gjorts enstaka gemensamma insatser för att förbereda eleverna för ett aktivt medborgarskap och kompensera dem för att de lever i ett samhälle där mångfalden är begränsad. Det framkommer dock i intervjuerna att det inte finns någon systematik i detta arbete utan att det är upp till varje lärare att ansvara för. I intervjuer med lärare framkommer även att de tror att de tänker ganska lika i dessa frågor även om de inte arbetar gemensamt och systematiskt med dem.

I intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att elevers delaktighet och inflytande är något som skolan arbetar med främst i olika råd till exempel mediaråd, kostråd och miljøråd, men mer sällan i anslutning till undervisningen. Skolan har även ett elevråd. Från och med innevarande läsår sitter två representanter från varje klass i årskurserna 3-9 i elevrådet. Inför elevrådsmötena har klasserna klassråd där frågor fångas upp. Skolan har inget systematiskt kvalitetsarbete och det saknas en planering för hur utformningen av elevernas inflytande ska se ut. Det finns inte heller någon plan för att öka elevernas inflytande utifrån ålder och mognad. Eleverna ger en bild av lektioner där läraren med något undantag har bestämt hur och med vad man ska arbeta, dvs. arbetsätt, arbetsformer och innehållet i undervisningen. Eleverna är inte delaktiga i planeringen, och i intervjuer framkommer att vissa av dem tror att de skulle känna sig mer motiverade i sina studier om de hade mer inflytande.

Av utredningen framgår att elevernas inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll är mycket begränsat. Utformningen av inflytandet anges inte i en planering av verksamheten och det finns inte en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande över ålder och mognad. På skolan

finns inte heller något systematiskt arbete för att eleverna ska tillägna sig grundläggande värderingar, attityder och färdigheter som krävs för att kunna vara aktiva i samhällslivet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 och 10 §§, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Särskilt stöd

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det

Motivering

Enligt skolförordningen ska skolan ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

I intervju med rektor framkommer att det finns elever på skolan som har ett annat modersmål än svenska och som eventuellt är i behov av studiehandledning på modersmålet, men detta erbjuds inte på skolan. Det finns inte heller rutiner för att identifiera elever som har behov av studiehandledning.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- En skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling som uppfyller skollagens krav ska ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne
- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven

- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt

Motivering

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna ska enligt samma lag avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. De individuella utvecklingsplanerna ska det vidare sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

De skriftliga omdömen som ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne som Skolinspektionen tagit del av innehåller inte alltid en bedömning av elevens kunskapsutveckling utan endast ett kort konstaterande av att eleven inte nått målen i det aktuella ämnet.

I Torsby kommun har lärarna arbetat i ämnesgrupper med att ta fram matriser för bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Matriserna i respektive ämne har bifogats till elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen i det digitala verktyg som skolan använder för ändamålet. Avsikten med matriserna är att elever och vårdnadshavare ska ha möjlighet att följa elevens utveckling i varje ämne. Matriserna är emellertid inte enhetligt utformade för de olika ämnena. Vissa tar sin utgångspunkt i kunskapskraven för ämnet, andra i det centrala innehållet medan vissa inte har någon grund i kursplanen i ämnet alls. Det saknas också en koppling mellan matriserna och eventuella kommentarer lärarna har lämnat i det digitala verktyget. Det är därför svårt att få en helhetsuppfattning av hur elevernas kunskapsutveckling ser ut i respektive ämne. I de IUP som Skolinspektionen tagit del av saknas i majoriteten av fallen den framtidsytande del som ska finnas i varje IUP med en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Av utredningen framkommer att de skriftliga omdömen som ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne inte alltid innehåller en bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet. Vidare framkommer att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna inte alltid avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Det framgår inte heller en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen, Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det bedrivs ett kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som består i systematisk och kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar vidare för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och för att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Den dokumentation av kvalitetsarbetet som Skolinspektionen tagit del av inskränker sig till en kvalitetsredovisning från läsåret 2008/2009 samt en kortare utvärdering av verksamheten läsåret 2011/2012 som arbetslaget för 7–9 gjorde vid läsårsslutet. Dessutom finns en utvärdering av studie- och yrkesvägledningen som kuratorn gjort som ansvarig för studie- och yrkesvägledningen på skolan. Dessa två utvärderingar ingår inte i ett systematiskt kvalitetsarbete, men kan ses som användbara underlag när det på skolan organiseras ett sådant arbete. En koppling mellan elevernas uppnådda resultat och skolans utvecklingsbehov saknas. Rektorn säger i intervjun att skolans kvalitetsarbete är "ett tomt hål" och att hon är osäker på vad kommunledningen kräver av skolorna.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för rektors pedagogiska ledarskap. Först efter uppföljning och analys av resultaten finns förutsättningar för att staka ut riktningen för skolans utveckling. Av utredningen fram-

kommer att det saknas ett systematiskt kvalitetsarbete på Kvistbergsskolan bestående av planering, uppföljning och utveckling. Verksamhetens resultat följs inte upp och analyseras inte. Underlag saknas därför för att utveckla utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4–7 skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Mats Lindström och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Barbro Nässén
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).